

12/IV/1979

Els afers

El substantiu afer és un mot ben català, obtingut per aglutinació de la preposició a i el verb fer. El seu procés de formació no és pas el mateix que el que ha originat verbs com ajeure o asseure, el primer element dels quals és un prefix: afer vol dir realment «cosa a fer», i és dels dos darrers elements d'aquesta frase, escrits formant un sol mot, d'on prové, talment com quefer és el resultat d'aglutinar els dos termes de l'expressió que fer.

No tothom se sent igualment disposat a recórrer a l'ús del substantiu afer, i potser més d'un ho fa a contracor, amb la idea errònia que és l'única solució de què disposem com a traducció del mot castellà «asunto» o, dit altrament, com a substitució del barbarisme que representa en català l'ús d'aquest mot, el qual s'hi ha introduït profundament.

En realitat, en català disposem també de la forma assumpte, així com d'altres substantius de sentit equivalent o afí, com són negoci, matèria, qüestió, cas, etc, i sense deixar-nos el tan genèric i utilísim cosa, que en una colla de casos i circumstàncies poden usar-se amb el mateix valor que afer o assumpte.

L'ús d'aquest substantiu, però, s'ha imposat per a la designació de certs esdeveniments de molta ressonància i alhora de gran complexitat: processos cèlebres i envitricollats, escàndols financers, litigis espectaculars, etc.

Es, certament, el francès que ha imposat aquest ús, amb la seva forma anàloga a la nostra, «affaire», la qual posseeix també l'anglès amb la grafia «affair». Resulta així ben lògic de traduir, per exemple, «l'affaire Dreyfus» per l'afer Dreyfus (encara que tampoc no rebutjaríem el cas Dreyfus). Però si realment algú opta per aquest mot de què ens ocupem —estimulat, potser, pel seu ús internacional— no hi ha cap raó perquè escrigui «affaire», com algú fa, ni menys encara «afer». A la Gran Enciclopèdia trobem, és cert, l'entrada L'affaire Dreyfus, però és el títol d'una pel·lícula de Méliès, entrat sense traduir. El fet històric pròpiament dit hi figura entrat (a Dreyfus) per afer Dreyfus. I, naturalment, quan es tracta d'un afer propi, esdevingut al nostre país, on prou sovint n'esclaten de ben sensacionals, encara es amb menys de rao que hom en diu un «affaire» (o un «afer»), en lloc d'un afer.

Albert Jané